

בגמרא ובזוהר בכיאר ענין רבוי העולמות וגדולתו. וע"ד זה תקנו חז"ל לומר בשכמל"ץ לפני אהבת. כי הנה אנו אומרים יחיד חי העולמים מלך משוכה ומפואר עדי עד שמו הגדול כו'. פי' יחיד הוא למעלה מבחי' אחד. כי אחד היינו כמאמר רז"ל שהוא אחד בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם כי כל העולמות עליוני' אינם תופסים מקום להיות יש ודבר נפרד בפני עצמם וכולא קמי' כלא וכאין נגדו חשיבי ממש ואין עוד מלכדו. לכן נקרא אחד והיינו כשמעריכין אותו נגד העולמות. אבל יחיד פי' הוא יחיד ומיוחד בפני עצמו והוא לבדו הוא האינו בגדר העולמות כלל. וחי העולמים מלך פי' שכל חיות העולמות שמחיה את כולם והמותו את כולם עליונים ותחתונים אינו אלא בשביל מלך וכולם מקבלים חיות מבחי' מלכותו ית' בעבור היותו מלך עליהם. וכן מה שמשוכה ומפואר דהיינו השכה מחמת שמשגיגים גדולתו הוא עדי עד כי לגדולתו אין חקר ולמעלה יש שבה אחר שבה ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ואין תכלית והכל הוא בעבור שמו הגדול כי להיות נקרא שמו ומלכותו עליהם בלבד הוא ואינו יכול לנגוע לבחי' עצמותו ומהותו כלל כי לית מחשב' תפיס' בי' כלל שהוא יחיד ומיוחד ונשגב שמו לבדו כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמי'. וזהו במקום שאתה מוצא גדלתו שם אתה מוצא עונותיו. כדכתיב המשפילי לראות בשמים ובארץ שאצלו ית' נחשב זאת להשפלה ולענה להחיות רוח שפלים. וכן מה שכתוב סומך נופלים ורופא חולים וזוקף כפופים וכל הממלכה נקרא בשם ארץ להיות כארץ הלזו השפלה שירדה ממקום כבודו להיות מלך שמו נקרא. ולכן זאת יכין כל יציר בשומו אל לבו וירחיב דעתו בגדולתו ית' ונפלותו מעשיו כרביי העולמות עד אין חקר הנה ישיכה שוהו עונותיו ית' ואין ערוך אליו שאינו בגדר עמק כלל. והוא השוה ומשרה קטן וגדול ממלא תלהט ותתלהב נפש ולב לאור כבוד האהבה בכל נפשך ממש לצאת מגדר העולמות כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבני. וזהו ואהבת את ה' אלהיך כי אהבה מרש אבה שהוא מלשון חפץ ורצון. דהיינו רעותא דלבא שיהי' ה' אלהיך ולדבקה בו ממש וע"י אתערותא דלתתא זו יחול עליו אור האהבה למלעלה להגדיל מדורת אש האהבה בלבו יותר מכדי כח אנושי ורש שמתו שהיא בגדר ונבול ונברא לקרבה אל ה' אהבה ובטיול אליו במציאות ממש ע"י בחינת אהבה ונברא כהנה רבא כי אמת בגמטריא ב' פעמים אור ונקרא' בחינה זו בהטיבו שמשוכה וחסד עליון משפיע על רוח שפלים להטיב ולהגדיל את האהבה שלמטה. אך הנה באמת גם אתערותא דלתתא כני"ל אשר יתפוז האדם לדבקה בו ממש גם זאת מתת אלהים היא לא לפי כח נפש האדם ומוגו ותוכו ונקרא' בחינת ובהעלות אהרן העליון הוא הנותן כח בכנסת ישראל לעורר את האהבה זו. וזהו בין הערבים שהוא שדה ערב ויליה וחשך מצד עצמו שאין בו אור. אבל מתת בוקר שהוא מתת אברהם איש החסד כמ"ש וישכם אברהם בבקר הוא בחינת בהטיבו. (ועמ"ש לקמן בדיה רבי ושמחי בענין ריבא ברמסא ושמחה בצפרא) והנה מי זה האדם שגייע עד הלום שגייע אליו בחי' אהרן העליון. אך הוא ע"י תורה ומצות. כי נר מצוה שהמצות נמשכין ממקום גבוה מאד נעלה. ולפיכך אין בהם השגה כלל כמשל השמן הנ"ל שאין נכנסים עניימיות נפשם רק בבחי' מקף עליהם המעלה כמ"ש שום תשים ענין מלך מלך המושל על עמו והוא גבוה עליהם והם עושין רצונו בלי טעם ודעת כי מצות המלך היא ולב מלכים אין חקר ההשגה שבעבורם נצטוו רק מ"מ הוא ע"ד משל כאדם שתופס את המלך באחד מאבריו וממשיכו אליו הנה גם חיותו שנקרכו נמשך אחריו כך כתיב וימינו תחבקני. כי הנה רמ"ח

מ"ע הם רמ"ח אבריו דמלכא וע"י המשכת המצות ממלא נמשך אחריו בחי' ית' יתרו ית' בעצמו וכבדו בבחינת יתרו כני"ל:

ת"ר מצות נר חנוכה כו'. בש"א יום ראשון מדליק ח' מכאן ואילך פוחת והולך (כמו בפרי החג). ובה"א יום ראשון מדליק א' מכאן ואילך מוסיף והולך (מעליו בקודש כו'). להבין מה ענין נר חנוכה לפרי החג נקדים מ"ש נר מצוה ותורה אור שהמצות נק' נר וגם כתיב נר ה' נשמת אדם שהנשמה נק' נר. ובזוהר מבואר שהמצות נק' לבושי' אשר הנשמה מתלבשת בהן בגי'ע וצריכה הנשמה לקיים תרי"ג מצות ככדי שיהיה המלבוש בשלימות ואם חסר א' מהמצות חסר לבושו לכן צריכה לבא עוד לקיים המצוה ההיא שחסרה בכדי להשלים המלבוש. ולבאר ענין הלבוש לנשמה בגי'ע. דהנה בגי'ע הנשמות נהנין מזיו השכינה וענין הזיו הוא הארה מאור א"ס ומתענגים הנשמות בגי'ע שמשגיגים איזה הארה מהזיו ובחי' הזיו הוא הארה מא"ס בלי גבול. ולכן אף שבכלל יש רק ב' בחי'. גי'ע כביצירה. וגי'ע'ת ביצירה. אבל כפרטיות בלי השגות בלי גבול צדיקים לכו מחיל אל חיל אשר נשמתם תעלו בעילוי אחר עליו כי אין מספר להשגות אור וזיו אשר היא הארה מאור א"ס ב"ה. וכל זמן שצריכה הנשמה להתעלות מגי'ע לחיבורו צ"ל מקודם בחינת נהר די נור שיבטלו כל השגות הקודמות (עיי' בדיה רביה מקץ) כי השגה הקודמת נגד השגה שלמעלה ממנה אין ערוך כלל והיא בטלה לגמרי נגדה אחרי שהשגות הנ"ל הוא להיות משיג הארה מאור א"ס ב"ה איך כל השגה יתירה שמשגיג מהאור השגה שלמטה בטלה נגדה. ולבעבור זה כל צדיק נכזה מחופתו של בחירו. היינו מבחינת השגה החופף על בחירו מאחר שאין השגתו א' ויש לכל א' השגה אחת אשר נהנה מזיו השכינה המאיר עליו. וזהו וקדושים בכל יום יהללך סלה קדושים היינו נשמות בגי'ע נקראו קדושים יהללך סלה כל מקום שנאמר סלה הוא בחי' בלי גבול אשר תמיד מתחדשים השגתם מאור א"ס אשר היא בלי גבול. ולכן ארוז"ל מוטב דלידייני' וליתי לעלמא דאתי כי אין כדאי כל הדינים נגד תענוג השגתו הנ"ל. אף שבגי'ע התחתון אין ערוך כלל וכי'. וכן גי'ע תחתון נגד גי'ע עליון עד רום המעלות כי התענוגי' שנמשכו מאור"ס מקור כל התענוגים הם בלי גבול. וכמו שרואים כחוש שאף מה שפנל בשבחי' התענוגים גשמיים הוא גיכ אין שיעור כי יש מה מיני תענוגים כידוע לאין מספר. אם כן עאכ"כ השרש ומקור לזה תענוג רוחני אף מגעה"ת הוא בלי גבול מא"ס. ולבעבור זה הנשמה שהיא בחינת כע"ג א"א לה להשיג גילוי הזיו שהוא מהות אלקות כי"א ע"י לבוש שהוא בחי' מסך וע"י אותו לבוש ומסך יכולה לקבל האור והזיו וכמו שמבואר בע"ש שיש בחי' מסך ופרגוד. וכמו ד"מ אור גדול שאין יכולים להביט בו מחמת רוב בחירותו וכשיש מסך מבדיל או יכולים לקבל את האור אחר שנתעלה האהרה קצת ע"י מסך וזכא דבר חכמה ושכל גדול אין יכולים להסביר לפני קטן בחכמה כ"א ע"י לבוש ומשל או מבין הדבר כמו"כ נקראים מצות לבושי' שהם גיכ בחי' משל. וכמ"ש משל הקדמוני היינו שיהי' התגלות עצם רצון אור א"ס זה א"א שיכול לבוא לידי גילוי לשום נברא רק ע"י התלבשות רצונו ית' בעש"י גשמי' מעשה המצוה. ולכן נק' המצות לבושי' ושרש המצות גבוה מאד ששרשם מבחי' כתר עליון תר"ץ עמודי צו"ר. ונשתלשלו ע"י דוקא ערות וכי' עד שנתשלשלו למטה בעשייה גשמי' צו"ר וסוכה ובהם דוקא נתגלה רצונו ית' מופשט במחשבה תחלה נעוץ תחב"ס דפעם א' נאמר כראשי' ברא כו' השמים ואת הארץ שמים תחלה. וכתיב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ארץ תחלה. כאו במעשה.

שרה חסד, נדפס: עו"ד. ובדפוס: בגלגול' ולכא' צ"ל כדפוס. שרה לעלמא, נדפס: כי אין כדאי, וצ"ל: כי כדאי - הגהת כ"ק אדמור' מהורש"ב ג"ע.

ועיי בחי' אתכפיא ואתהפכא בכל מאדך בלי גבול למעלה מן הכלי או נמשך מלמעלה גיב שלא כסדר ודרך השתלשלות מאיר אור עליון. וזהו אספקלריא דלא נהרא דהיינו עיי דבר מסך ומבדיל שאין מאיר האור דרך ישר היינו שנהיב הוא מכסה ומסתיר האור. אכן אין הדבר המבדיל מסך עב שהוא מסתיר לגמרי רק יכול לאתכפיא ולאתהפכא ונשך מזה בחי' איתח כמו בזכוכית שעיי המסך המסתיר נוסף עיי אורח שאל היה מקודם שהי' המסך הגל ויכול לראות אחי' אור חדש היינו שיכול לראו' גם מאחוריו. כמוכ' אחר שנתהפכ' נהיב אז עיי בחי' ככל מאדך נתוסף אור המאיר גיב יותר מקודם שהיתה הנשמה בגוף ירידה צורך עליו' שעיי אתכפיא סטיא אסתלק יקרא דקובי' לעילא לעילא ומאיר שלא עיפ סדר השתלשלות וזה נק' אספקלריא דלא נהרא (ועמשיל עיפ אשעה לו עור כנדרו) וענין גילוי זה יל' עיי' שנתבאר במיא פי' קדושתו למעלה מקדושתו דמא קמיל דר' אל' דר' אל' כי המצות הם מבחי' כתר כמשל'. וזהו קדושתכ' אשר קדשנו וכו'. ונודע שהכתר כולו מב' פרצופים. היינו בחי' עתיק זהו בחי' תחתונה שבמציל ובחי' א"א זהו שרש הנאצלים. ועי'א יכול כמוני. היינו בחי' תחתונה שבמציל שהוא עתיק. ת"ל כי קדוש אני קדושתו למעלה מקדושתכם שהמצות ממשיכים מבחי' א"א משאיכ' עתיק נק' עתיק יומין שנתקט ונבדל מבחי' היומין שהם הלוושים הנעשים המצות שעזינ' מי האישי כו' עתיק יומין לראות טוב סומע'ס היינו בחי' א"א משאיכ' בחי' עתיק יומין הוא בחי' קדושתו למעלה כו' אך עיי' בירור נהיב ככל מאדך נמשך גילוי מבחי' זו כו' כי זהו ענין במקום שבגילוי תשובה עומדים כו' בחילא יתיר בחי' ככל מאדך כו'.

ולתוספת ביאור בענין הלוושים לנשמה בגי' יוכן עיפ מה שפי' בזוה"ק ס"פ תולדות שהמלאכים בירידתם לעוה"ז מחלכשים בלבוש כי להיותם רוחניים לכן כדי שיומשכו בעולם השפל הוא עיי' לבוש כו'. וכך יוכן בהפוך שכדי שהנשמה תשיג ותהנה מזיו השכינה ציל גיב עיי' לבוש רוחני כניל'. אך לכאורה אין המשל דומה שהרי הנשמה היא עצם רוחני ואיכ' להם צריכה ללווש בשביל להשיג היוז' כו'. אך הענין הוא כי רוחניות וגשמיות שניהם נבראים ומחודשים מאין ליש משאיכ' זו השכינה שהוא גילוי אלקות ממש כמ"ש בפי' חיי שרה עיפ' ואברהם זקן. והרי האלקות הוא למעלה מרוחניות כמו שהוא למעל' מגשמיות שהרי אין ערוך הנבראם לגבי הבורא:

וזהו המגביהו כו' המשפילי כו'. לכן כדי שתשיג גילוי זה ממש א"א להיות כיא עיי' לבוש ממעשה המצות כו' והנה ארזיל' צדיקי' יושבים ועטרותיה' בראשיהם ונהנים מזיו פי' נהנין מזיו הוא גילוי מהות היוז' ממש וזהו כענין הראיה באספקלריא המאירה שהוא השגת המהות ממש עיי' הלוושים מהמצות. אך עטרותיהם הוא בחי' מקיף והוא מבחי' שלמעלה מזיו וההארה המושגת להם לפיכך אין נמשכת בבחי' גילוי כ"א עי' ד' הראי' עיי' אספקלריא שאינה מאירה שאין מושג המהות של הנראה רק עי' וביד הנביאים אדמה כו'. ולכן נק' עטרה. (ועמי' לקמו כפסוק צאינה וראינה וגו' כעטרה וגו'. וזה נמשך עיי' בכל מאדך כניל').

וזהו ענין נר מצוה וענין נר אלקים נשמת אדם היינו ב' בחי' נר. א' הוא אספקלריא המאירה. והב' אספקלריא שאינה מאירה. והענין כי הנה נבר' יש שמן ופתילה וב' גווני אור. נהורא אדמא שעל הפתילה ונהורא חיוורא. והנה האור שהוא עיקר

וכאן במחשבה. ודרך כלל שמים הוא בחי' רוחניות. וארץ בחי' גשמיות ובמעשה קדמה שמים כי בדרך השתלשלות הרוחניות מחיה ומהוה בחי' גשמיות אבל במחשבה קדמה בחי' גשמיות טוף מעשה במחית כי התגלות האור מסוכיע. וגילוי הרצון תר"ץ עמודי אור הוא עיי' קיום רצונו בדברים גשמיים ממש אשר שרשם מעולם התהו ובהם דוקא מתלבש רצה"ע. ולכן המצות הם לבושים אשר על ידם תוכל הנשמה להשיג ולהנות מהרצון והיוז' בגי'. ולזה המצות הם כמו לבוש שעני' הלבוש הוא שאינו בן באדם להיות לו חיות פנימי כמו מוזן שנעשה לאחדים ממש עם האדם ומחיה אותו ואעפי"כ ציל שיש במלבושין מעלה יתירה ששרשם מבחי' מקיפים. ולבעבור זה הוא מקיף על האדם ומגין עליו ומשמרו כמוכ' מעשה המצות אשר שרשם הם מבחי' מקיפים כתר עליון לכן לא בא התגלותם למטה בבחי' אור פנימי רק בעשייה גשמי' ממש וכידוע שמה שבשרשו יותר גבוה נופל למטה יותר. אכן עיי' מעשה המצות נעשה בחי' מקיף ומסך שעיי' המצות תוכל להתענג בתענוג אמת וזהו תכלית ירידת הנשמה ירידה צורך עלייה עיי' עשיית המצוה תוכל לקבל האור והתענוג עיי' מסך הנ"ל אשר מחלכשת הנשמה בגי' בלושי המצות ומחמת כי המצות שרשם מגולגלתא וכ"ע. לכן עיי' קיום המצות רצונו ית' והיום לעשותן ולמחר לקבל שכרם בגי' אשר יתגלה אורן אז כשתתלבש הנשמה בלווש המצות תתענג הנשמה בתענוג אוא"ס בלתי בעיג עיי' מסך ולבוש המצות כניל'. אשר הם בחי' ממוצעי' ששרשם נעלה ממ"ע ונשתלשלו למטה בדברים גשמי' (ועמשיל עיפ' ואברהם זקן בא בימים):

וזהו ענין מראות הצובאות כי ענין מראה הוא זכוכית שראוי בה. אכן נאמר מראות לשון רבים כי יש ב' מראות. אספקלריא המאירה. היינו זכוכית הבהירה אשר עיי' יכולין לראות מרחוק אור ישר. וזהו ההפרש בין משרעיה לכל הנביאים שבמשה נאמר ומרא' ולא בחידות ונכתב ומראה בסגויל' שהוא לשון דבר והוא אספקלריא המאירה אשר על ידה דבר מרחוק מהלמד רואין אותו דרך אור ישר. כמו כן מעשה המצוה אשר נתלכשה הנשמה בגי' בלווש המצות עיי' לבוש הנ"ל שעיי' מעשה מצות הנ"ל יכולה הנשמה ליהנות מזיו השכינה בגי'. וליהנות מאורו ית' כמו באספקלריא המאירה אור ישר אשר נמשך ונתגלה אוא"ס ממעלה למטה בגי'. ומשה רבינו גיב לא ה' רואה בלי אספקלריא הנ"ל. וכמ"ש ומראה ולא בחידות והיינו באספקלרי' המאירה אשר בלא אספקלריא לא היה יכול להשיג בחי' אא"ס. אכן שאר הנביאים ראו נבראה בקמ"ץ אספקלריא דלא נהרא וביד הנביאים אדמה. וענין אספקלריא שאינה מאירה הוא הנק' שפיגיל' דהיינו שיש מסך וכסוי על הזכוכית אבל המסך אינו דבר עב שהוא מסתיר לגמרי ומכסה האור רק דבר דק וקלוש היינו צפוי כסף הידוע. ואז שראוינו בו באספקלריא הנ"ל נמשך ממנו אורח' אבל אין יכולים לראות דרך הזכוכי' באוי' ולכן אין רואין מהות הדבר הנראה ועצמותו כמו עיי' אספקלריא המאירה כי אם רק דמות לבד נראה עיי' אספקלריא שאינה מאירה. אמנם יש באספקלריא שאינה מאירה מעלה א' גבוה במדרגה שיכולין לראות עצמו וגם לראות מאחוריו כידוע מה שאין יכולין לראות באספקלריא המאירה וזהו ארץ קדמה ודויק'. ועדי' תירצו בגמ' ביבמות (דפ"ד) ידועיה שאמר ואראה את ה' היינו באספקלריא שאינה מאירה שבה יוכל לראות את ה'. משאיכ' באספקלריא המאירה כתיב כי לא יראני כו'. וענין אספקלריא דלא נהרא הוא בחי' ככל מאדך היינו ענין ירידת הנשמה בגוף ירידה צורך עליו' להפך נהיב

הנר הוא נאחו בפתילה דוקא. אבל השמן בלתי אפשר שיאחו בו האור בעצמו כ"א ע"י הפתילה ומ"מ השמן הוא הנכלה בהאור וע"י פתילה א' נכלה שמן הרבה כו'. וכך הנה מעשה המצות בעוה"ז הם בחי' השמן כמ"ש בזוהר בינוקא דבלק. והיינו שמן משחת קדש ששרש בחי' ריצון העליון אך שנשתלשלו וירדו בגשמיות בעוה"ז ע"כ אין דרך שיאחו בהם אוא"ס ב"ה כ"א ע"י הפתילה שהיא הנפש האלקית המקיים המצות ואו הוא הממשך בהה גילוי אוא"ס ב"ה וכמ"ש אשר יעשה אתם האדם שהאדם הוא העושה אותן למצות שממשיך בתו אוא"ס ב"ה. מ"שאי"כ חסד לאומים. וזהו ותורה שם בישראל. והיינו ע"י שיש בנפש בחי' מס"נ באחד בק"ש שהוא בחי' בטול לאוא"ס ב"ה. וזהו כמשל הפתילה שבה נאחו האור. והיינו ע"י בטול זה כו' מ"שאי"כ בשמן כי הנפש היא רוחנית ויש בה בטול זה מ"שאי"כ במעשה המצות עצמן לא שייך לומר כן ולכן האור נאחו בפתילה דוקא אלא שבה ועל ידה נמשך גילוי אוא"ס ב"ה במעשה המצות שמדברים גשמיים והוא כמשל פתילה הנכלה באור. וע"י הפתילה א' נכלה שמן הרבה היינו נשמה א' מקיים ועושה מצות רבים לאין שיעור בשני חייו. והנה מהשמן נמשך הנהורא חיורא שהוא כענין בחי' אספקלריא המאירה היינו בחי' אור ישר. והוא בחי' תר"ך עמודי אור כנ"ל. והנהורא אורכא נמשך מהפתילה כי נהורא אורכא היא בחי' אספקלריא שאינה מאירה. והוא ענין אהבת בכל מאדך שנמשך מצד התהפכות נה"ב. כי הפתילה היא נה"א המלוכבת בנה"ב. כי זה שהנשמה נק' פתילה הוא דוקא בתהלבשותה בגוף שאו נק' היא פתילה לגבי המצות שהם הנק'. שמן לומר שהאור נאחו בפתילה דוקא כי אז בירידתו למטה הרי הנפש רוחנית והמצות גשמיות. מ"שאי"כ בעלותו למעלה בג"ע הרי אדרבה האוא"ס נתגלה לנפש ע"י אמצעות הלבושים הנעשים ממעשה המצות א"כ אז המצות הם כמו בחי' פתילה והנפש היא השמן הנכלה באוא"ס ב"ה ע"י אמצעות הפתילה הם לבושים המצות וכו'. אבל בעוה"ז נהפוך הוא שהנשמה נק' פתילה. ויינו שכן שאינו נק' פתילה כ"א בהתלבשותה בנה"ב כו' נמשך כמנהל נהורא אורכא היא בחי' בכל מאדך וכו' אוא"ס וממעשה המצות נמשך נהורא חיורא הוא בחי' ומה של מצוה ושניהם כא' טובים שיש מעלה יתירה בזה כו' ויש וכו' כנ"ל בענין אספקלרי' המאירה ושאינה מאירה. וזהו שהנשמה נק' נר וגם המצות נק' נר. והיינו כי הנשמה היא בחי' הפתילה (בהתלבשותה בנה"ב) המצות הם בחי' השמן ועי"ז נמשך ב' בחי' אור וכמ"ש ואהבת בגימטריא כ"פ אור. הוא בחי' בכל מאדך שמהח של מצוה וכמו שבהדלקת הנר מתחלה נמשך ועולה האור שסביב הפתילה שהוא נהורא אורכא. ומאח"כ נמשך מתגלה הנהורא חיורא. כן מתחלה צ"ל ההעלאה בבחי' בכל מאדך. ואז רוח אייתי רוח ואמשיך רוח גילוי אוא"ס ב"ה על ידי מעשה המצות:

והנה ענין העלאת הנרות שהיו במקדש ז' נרות הוא כנגד שבעה מדרגות שיש בכללות עובדי ה'. יש שעבודתו בבחי' אהבה. ויש שיעקר עבודתו בבחינת יראה כו'. ונמשכים מבחי' שבעה רועים מפרנסים כללות נש"י (דאע"י שכל אחד מקבל מכל השבעה רועים מ"מ יש מי שבחיו ז' גוברת בו יותר כו' כמ"ש בזוהר בנוי דאברהם יש מי שבחיו ידיצח כו'). וענין שמונה נרות דתנוכה הם כנגד שמונה נסיכי אדם וכמ"ש במיכה (ס"מ ה) אשור כי יבא בארצנו וכו' והקמונו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם וכמ"ש דוסכה (ה' נ"ב) פ' שבעה רועים אברהם יעקב משה כו'.

ושמונה נסיכי אדם ישי ושאלו כו' ומשיח ואליהו. ולהבין זה שהנרות דתנוכה הם כנגד שמונה נסיכי אדם. והענין כי הנה רועה יש בו ב' פירושים. הא' לשון מפרנס לאחרים כמו רוענו זוננו. והב' שהוא רועה את עצמו ר"ל שמתפרנס כמו והאונות רועות על ידיהן וכן בגמ' רועה כשדות וכיוצא. וכן בענין השבעה רועים יש ב' בחי' אלו כי הן המפרנסים כנ"ל. אברהם באברה כמ"ש אברהם אהבי ששרשו מחסד עליון שהוא בחי' אהבה ומשפיע מבחי' זו לכנס"י ומרע"ה משפיע בחי' דעת כו'. ונקרא רעיא מהימנא שמפרנס את האמונה על ידי שממשיך דעת ה'. ויעקב משפיע רחמים. ואמנם הו"ע"ז שמפרנסים לכנס"י הם מתפרנסים ג"כ כי מודעת זאת שא"ס ב"ה מרומם ומתנשא לאין קץ מבחי' חכמה ומדות כמאמר דלאו מכל אינון מדות איהו כלל. וכדי שיומשך גילוי אור א"ס ב"ה במדות עליונות הוא כפום עובדיהו דב"ל שע"י אתעדל"ת באהבה אזי כמים הפנים נמשך למעלה ג"כ גילוי אור א"ס ב"ה במדת אהבה וחסד להיות אהתי אתכם כו' ונמצא ע"י שהשבעה רועים משפיעים אהוייר נש"י עי"ה אהוייר שמתעורר כנש"י נמשך תוספה אור וגילוי מא"ס ב"ה בהמדות עליונות שהם שרש בחינת הרועים והרי א"כ הם מתפרנסים עי"ז כו'. וזהו אכלו רעים שהם הרועים שהם רעים למקום. והנה כמ"כ יש למעלה ג"כ כמאמר ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו' שפרנסה זו הוא שיומשך אור א"ס להיות בבחינת כמראה אדם והיינו ע"י התורה וכמ"ש לכו לחמו בלחמי והתורה היא ג"כ בחי' לחמי ככיוול דכמו שע"י הלחם יחיה האדם והתחברך ששמו ע"ה גופו כך הוא המשכת אוא"ס ע"י התורה שהיא בחי' ח"ל שבה שורה אוא"ס ב"ה ובה ועל ידה נמשך ומתלבש במדות חסד דרועא ימינא כו' וגם נמשך מזה מוון לנפש כמ"ש ותורתך בתוך מעי. והנה בחי' זו של הרועים היא המשכה בבחי' פנימית שוהו ענין ותורתך בתוך מעי וכמו השגת התורה שיהיה מושג ונתפס בשכלו פסק הלכה וכן בהתבוננות שיהיה מושג גדולת הבורא ית' כמ"ש וידעת היום כו' דע את אלקי אביך כו' ולפי השכל כך יהיה האהבה כו'. וזהו כמשל הרועה שמאכל ומשקה את הצאן שוהו השפעת החיות בפנימיות וכן בכל דור הם ראשי אלפי ישראל המלמדים אותם תורה. וכמאמר משה שפיר קאמרת שנק' רבא משה ע"ש שהיה מלמד תורה כו' וכן מה שהרועים מתפרנסים עי"ז הוא ג"כ השגה בפנימיות וכמו ע"ד ומתלמידי יותר מכולם. וכן למעלה מעלה הוא גילוי אוא"ס בחי' שוהו ענין אכלו רעים כו'. אך ענין הנסיכי אדם היינו שאינן בחי' רועים ומלמדים לישראל כמשה האבות רק הם צדיקים תמימים כמו ישי שמת רק בעטוי של נחש. ולא מצינו זה אפילו במשה רעיא מהימנא. ועי"ז הרי משה הוא רבשו. וכתיב זכור תורת משה מ"שאי"כ בישי שלא היה רועה ע"ד משה כו' ואעפ"כ נמצא בו מעלה יתירה שהיה תמים עד שמת רק בעטוי של נחש כו'. והם נמשך ג"כ כח לנש"י בעבודה בדרך בחי' מקיף מה שאין כן מהרועים נמשך בבחי' פנימיות ונק' מוון כנ"ל. אבל מהנסיכים נמשך רק בבחי' מקיף. וכמו הנסיך שהוא ענין מלוכה שהוא בחי' מקיף ששמו נק' על האנשים שבמדינתו כו'. ואינו השפעה בפנימיות בדרך (רק הוא ע"ד"מ כמו אחד מתפעל המצות אדם צדיק המתפלל בדרך ומס"נ שע"ז מתפעל גם הוא. והלא הארה מבחינת המקיף שהרי לא קבל ממנו בפנימית השכלה וחכמה ע"י דבור שהוא השפעה בפנימית כ"א שנתפעל מצדקתו והרי צדקתו ואהוייר שלו הוא בבחינת ריחוק ממנו בחי' מקיף) אך נודע שהמקיף הוא מבחי' גבוה יותר

הפנימי כי המקיפים שרשן מסוכ"ע והפנימים מבחי' ממכ"ע. וכד"ע ארז"ל גדולה שמושה יותר מלימודה. הגם שהלימוד הוא השפעה פנימית והשימוש הוא חיצונית אפ"כ מקבל עי"ו יותר יראת שמים כו'. והוא כענין המשכה בבחי' מקיף (כי היה שיכול להיות נמשך בשכל התלמיד בבחי' פנימיות אינו רק הארה לבד משכל האור. ולכן לא קאים אינש אדעתא דרביה כו') ולכן נאמר אשור כי יבא כו' והקמונו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם שע"י שמונה נס"א ידחו הרע בבחי' א' יותר מע"י הרועים כי הרועים שהם המשכה בבחי' פנימיות הנה ברבוי השתלשלות המדרגות ויכל לימשך מזה יניקה לחיצונים ע"ד"מ מצפורני ידיים לא כאברהם שיצא ממנו כו'. וכן בהגרת התורה ארז"ל המשכא מלימים בה כו'. וכל האומר אין לי אלא תורה כו'. וציל ג"כ המשכה שמונה נס"א בחי' מקיפים שהמקיף מטמא עיני החיצונים כו'. והוא עיני תורה וגמיח שע"י התורה נמשך בחי' מזון. והוא בחי' הרועים. וע"י גמיח נמשך בחי' לבוש ומקיף והוא בחי' המשכה שע"י נס"א גדולה שמושה כו'. ויובן יותר ענין הפרש בין הרועים לנס"א ע"ד שמצינו ברי' ויחנן בן זכאי שהיה שר התורה המלמד תורה לישראל ועכ"ז אמר לר' חנינא בן דוסא בקש עלי רחמים שתפלתו גדולה ונצח הרבה מלמד עד שאמללי הטיח ריב"ז כו' ומר"ח כו' דוסא לא נמשך שהיה משל תורה ע"י ריב"ז ולא נמצא משמו דינים במשנה. והוא ע"ד הפרש שבין הרועים לנס"א כי ריב"ז היה רועה ומפרנס לישראל כמו מרע"ה. ורחב"ד לא היה בו בחי' זו אבל היה צדיק תמים בלי שום דופי עד שארז"ל שלא נברא העוה"ב אלא כשבילו והיו מקבלים ממנו נש"י דרכי העבודה והחסידות ע"ד גדולה שימושה כו' ותפלתו היתה נשמעת יותר מריב"ז וכן נאמר והקימונו עליו שבעה רועים ושמונה נס"א שבחי' נס"א מועיל יותר נגד בחי' אשור כי יבא כו' לפי שממשיכים מבחי' סוכ"ע וכמו תפלת רח"ב כ"ד להפוך הטבע כו' שהוא ע"י המשכה בבחי' סוכ"ע מלמעלה מסדר והדרגת ההשתלשלות כו'.

הרועים הוא בחי' מזון כו'. ולקמן יבואר דבמשיח יש ב' הבחי': **ובזו"ג** יובן הגמ' בשיא יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך. וטעמה דבשי' דיליף מפרי החג שיום ראשון מקריב י"ג מכאן ואילך פוחת והולך כו'. ובפ"א יום ראשון מדליק א' מכאן ואילך מוסיף והולך כו'. כי הנה ענין פרי החג הוא ג"כ המשכת מקיפים עליונים כי סכות הוא התגלות המקיפים כמ"ש כי גבר עלינו חסדו. וע"י המשכה זו מתבררים ג"כ הע' שרים ונהפכים ליכטל באור זה. והוא הללו את ה' כל גוים כו' כי גבר עלינו חסדו. ולכן מתחיל ב"ג פרים כנגד י"ג מדה"ר שהם מקיפים כנודע. ואח"כ הולכין ומתמעטין כי כיון שכבר נבררו כמה בחי' ע"י המשכה שביום ראשון ע"כ אי"צ עוד להארה גדולה כ"כ כיום ראשון כו'. והנה בחנוכה ממשיכים ג"כ בחי' מקיפים הנ"ל שע"יז יהיו נדחים הקליפות. אך בחנוכה הוא בחי' מלחמה. וכמ"ש סונוני כו' בשם ה' כי אמילם כו' והיינו ג"כ ע"י המקיפים דוקא. והוא טוב לחסות בהוי"ה מבטוח כו' כמ"ש במ"א. ובסכות להיותו מדאורייתא אינו ע"י מלחמה אלא שעש"ש נכנעים ממילא ע"י גילוי זה כו'. וכיון ששני הענינים הוא המשכת בחי' מקיפים ע"כ למדים ב"ש לנרות דחנוכה מפרי החג שמתחלה צ"ל גילוי גדול יותר. ואח"כ יהיה מתמעט והולך מטעם הנ"ל בפרי החג. ובי"ה סכותו מעלין בקודש כו'. פ"י דלא דמי ללמוד דהו מפרי החג. כי חג הסוכה הוא דאורייתא. ואורייתא מח"ע נפקת מלמעלה למטה. ואם כן בא נמשך הגילוי מצד עצמו מלמעלה למטה. ולכן גם האהרה היותר גבוה ויכל לבא ולימשך בתחלה כי מ' מעכב ומי מונע לה' ית"ש. והיזד ה' תקצר. משא"כ בחנוכה שהוא מדרבנן שהם המשיכו להיות גילוי זה וא"כ כיון שממשיכים זה מלמטה א"א להגיע ולהמשיך הגילוי הגדול בתחלה כ"א מעט מעט. שמתחלה ממששיכים נר א'. ואח"כ מעלין בקודש כו' והולך מוסיף אור כו'. (ודוגמא לדבר מפסח וסוכה ע"כ בפסח היה הגילוי באתעדל"ע מצד עצמו שנגלה עליהם מ"ה כו'. ואח"כ צ"ל וספרתם לכם להפוך המדות ע"י שממשיכים היום יום א' לעומר לנה"ב כו'. ולמחר היום שני ימים. ואין אומרים יום שני אלא שני ימים. כלומר היום נמשך בחי' עליונה יותר הכוללת שני ימים ואח"כ מוסיף והולך אור כו'. נמצא בספירת העומר שהיא אתערותא דלעילא ע"י אתערותא דלתתא אור ממשיך מעט מעט והולך ואור כו' מוסיף ג' ימים כו'. והוא כמו בחנוכה תחלה נר א' ואח"כ מוסיף והולך כו'. אבל בפסח שהיה הגילוי מעצמו הרי כללות האור הנמשך אח"כ בכל ימי העומר היה גילוי זה כולו בעצמו בתחלה כו' מטעם הנ"ל. וגם מזה יובן מ"ש בפע"ח בספה"ע בזמן בהמ"ק. והוא כמ"ש בענין שבעה רועים דהם בחי' פנימיים וזה היה במנורה שבבהמ"ק ז' קנים. משא"כ עכשיו ממשיכים מבחי' המקיפים שהם ח' נס"א:

ובכלל הנ"ל יובן ענין קבלת עומ"ש שקדמה לעול מצות היינו שהוא בחי' בכל מאדך כירור נה"ב נר ה' נשמת אדם. ואע"פ שזהו בחי' אספקלריא שאי"מ הוא קודם לעול מצות עם היות נר מצוה בחי' אספקלריא המאירה. אך משום שע"יז יש גילוי בחי' עליונה יותר כנ"ל. ועוד שהוא כמו הפתילה ושמן שאין דרך להיות תלה האור בשמן שהוא נר מצוה. כ"א ע"י שנאחו תחלה בתפילה היא בחי' נר הוי"ה נשמת אדם כנ"ל. (ועי"ש ב"ר ראויה והנה נברת אהו כו') ולכן ג"כ ספה"ע שהוא זיכרן נה"ב אספקלריא שא"מ קדמה למ"ת דשבועות שהוא נר מצוה. והוא וספרתם לכם ממחרת השבת. כי השבת

וזוהו ענין נרות דחנוכה. שטמאו כל השמנים שבהיכל מצד תגבורת חכמה דקליפה. לכן רצו להשכיחם תורתך כו'. ועי"כ הוצרך להמשיך מבחי' שלמעלה מהחכמה דקדושה והוא מבחי' מקיפים עליונים. והוא פר של שמן שהיה חתום בחותמו של כ"הג שהוא בחי' ורב חסד כו' (ולפי שהוא מבחי' מקיף נמשך ונשפל גם למטה להדליק גם עתה כדורותינו שאין בהמ"ק מקיפים כבהמ"ק היה ז' נרות מבחי' ז' רועים אלא שהיה הגילוי ממש בבחי' פנימית ככאמר עדות היא לבאי עולם כו'. ועמ"ש לקמן ע"פ כי אתה נרי הוי"ה והוי"ה יגיה חשכי. שם הוי"ה הראשון הוא בבחי' השתלשלות וממנו נמשך בחי' אתה נרי. והיינו הנרות דמקדש כו'. ושם הוי"ה השני הוא מבחי' סוכ"ע שלמעלה מהשתלשלות ומוה נמשך בחי' יגיה חשכי והן הן נרות דחנוכה. ועד"ז הוא ענין הפרש בין בחי' שבעה רועים לבחי' שמונה נס"א כי על ידי שבעה רועים נמשך המשכת המזון לכנ"י בחי' ותורתך בתוך מעי שהוא מה שיכול להיות נמשך בפנימיות זהו מבחי' שם הוי"ה הנמשך בעולמות אבי"ע. אבל ע"י נס"א נמשכים בחי' מקיפים והוא מבחי' שם הוי"ה שלמעלה מגדר ההתלבשות בעולמות אלא שאמ"ר בבחי' מקיף וכענין תפלת רחב"ד להפוך הטבע כו' כניל והוא הנמשך ע"י מעשה המצות שהן המשכות בחי' מקיפים כי המצות הן נק' מצות המלך. ועיין בדי"ה מזמור שיר תנוכת הבית בענין מזון לבוש כו'. ולכן בחי' משיח הוא כו' מנס"א כו' במשיח נאמר והריחו. מורח ודא"ן. וריח הוא בחי' מקיף ריחא דלבושייכו משא"כ

כי הנה כתיב (וכריה ד) ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגולה על ראשה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ושנים זיתים עליה. וביאור הדבר כי הנה ענין המנורה הוא כמ"ש זה דבר ה' אל ורובבל. כלומר שהמנורה הוא בחי' דבר ה' הוא בחי' כנ"י מקור נשמות ישראל ושבעה נרותיה הם ז' מדות עליונות האהייך והתפארות ה' שמאריה מלמעלה בכל נפש משראל בבחי' אתקדלע שאפ"י ברעש שורה עליו מלמעלה בבחי' מקיף ולכן כתיב עליה שבבחי' זו שהוא בבחי' השראה מלמעלה בבחי' מקיף כולם שרים לטובה וכמארזיל אכל בי עשרה שכונתא שריא וכמ"ש בתניא. ושבעה ושבעה מוצקות הם בחי' המשכות ממדריגות עליונות מבחינת סוכ"ע אתקדלע"ע זו. וכמה דרגין דא לעילא מן דא עד רום המעלות וכולם הם בחי' שבעה שבעה. וזהו לנרות אשר על ראשה. והנה כתיב מנורת זהב כולה שכל המשכות מלעילא לעילא מריש כל דרגין הוא ע"י בחי' זהב שהוא בחי' שמאל כמ"ש מצפון זהב יחתה על אלוה נורא הוד:

והענין כי הנה כתיב המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ שמים פי' שם מים דהיינו בחינת מים שהוא בחינת המשכה ממקום גבוה מסוכ"ע למקום נמוך להיות בחי' ממכ"ע והוא בחינת השפלה וירידה אצלו ית'. ופי' בשמים ובארץ (בבית"ן הנוספין) מתפרש לשני ענינים. הא' שהוא משפיל א"ע כביכול לראות תוך השמים ותוך הארץ. והב' כלומר שע"י בחינת שמים וארץ משפיל א"ע שהם הם הגורמים לבחי' ירידה והשפלה זו. וביאור הענין כי פי' המגביהי לשבת אין ר"ל שהוא ית' גבוה בבחינת מקום שהרי הנה מקום אתי' כתיב והוא ית' מקומו של עולם כו'. אלא פי' גבוה במעלה ועילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית שהוא קדוש ומונדל מגדר עלמין כי כלם בחכמה עשית ועולם חסד יבנה והוא ית' רם ונשא ממדרגת חכמה עילאה וחסד עליון ואין להם ערוך אליו ית' כלל וכדכתיב לך ה' הגדולה כו' שמת הגדולה היא בטילה אליו ואין עולה בשם גדולה כלל. וכן בחינת חכמה נחשבת לגבי הקב"ה כעש"י עשית כמ"ש בזה בחכמה עשית אלא מה שמתלבש אור א"ס ביה בחכמה וחסד ומתפשט תוך עלמין הוא בחינת ירידה והשפלה גדולה. והנה בחינת התלבשות זו היא בבחינת תורה ומצות. וכמארזיל הקב"ה מניח תפילין הקב"ה מתפלל ואמר מלמד שנתעטף הקב"ה כו'. ואמר ג' ראשונות יושב ועוסק בתורה כו'. וכן עד"ו כל המצות. וזהו אשר קדשנו במצותיו במצותיו דייקא שהמצות רמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דלמלא כלומר כמו למשל אבר הגשמי שהוא בטל ומתאחד עם החיות הרוחנית השוכן בקרבנו כך הן המצות הם כבליים ומתאחדים באור א"ס ב"ה ממש ובהם ועל ידיהם נמשך גילוי אור א"ס ב"ה להתלבש בבחי' חכמה וחסד וקדשנו שבאתקדלע"ת כעשיית האדם מצות ה' גורם אתקדלע"ע רוח אייתי רוח ואמשיך רוח כו':

וְיָרָךְ הַבַּט שִׁמְשִׁים וְרָאָה וְהִשְׁקִיפָה מֵעוֹן קִדְשׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבְרַךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל. כי הנה כתיב רם על כל גוים ה' שהעכו"ם מקבלים חיות מצד רומות ה' והתנשאותו בעצמותו כביכול שהוא מצד עצמותו והמותו רם ונשא מגדר עלמין עליונים ותחתונים ואין להם יחס ושייכות אליו כלל וזוהו נמשך ממשלת העכו"ם כי ישראל בזמן הגלות גוים מרקדין כביכול כו'. כי שממית בידיהם תתפש והיא בהיכלי מלך שאינו חופס מקום כלל. וכך כל העולמות עליונים ותחתונים כולא כלא ממש חשיבי קמי קובי"ה וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים. וזהו כד סליק

הוא בחי' נר מצוה. אבל בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם נקי ממחרת השבת כלומר למעלה מבחי' השבת. וזהו ענין קבלת עומ"ש דבור אנכי ולא יהיה לך שלפני מצות שבת. והוא ענין וספרתם לכם ספירת העומר ויכוון הנפש בנודע ותקון המדות לאהפכא תשוכא לנהורא):

ולהבין ביאור הדברים הנ"ל בענין שמונה נסיכי אדם. דודאי הרועים הם יותר נעלים מהם במה שהם משפיעים מבחי' פנימיות. משא"כ בנס"א. והיינו לפי שהרועים נשמתם מבחי' פנימיות. והנסיכים מבחי' חיצונית (ולכן משה הוא מהרועים. ואלוהו מהנסיכים. ונודע דמשה הוא מבחי' פנימיות ואלוהו מבחי' חיצונית) אמנם בזאת יתרון מעלת נס"א נשמתם הם מבחי' עולם העליון יותר מנשמות הרועים אלא שהם מבחי' חיצונית של העליון. והרועים הם מבחי' פנימית של התחתון. והוא כמו עד"מי שהעלים של מיני פירות החשובים יקרים מאד יש בהם יתרון מעלה משאר פירות. אע"פ שהעלים הם חיצוניות. ואין בהם טעם אפי' ככמיני פירות הפשוטים מ"מ הם ממין וסוג אחר החשוב הרבה יותר ממין פירות הגרועים. ונגד זה יש מעלה בפירות על העליון במה שמ"מ הם מין פרי ויש בהם טעם משא"כ בעליון כו'. והנה עד"ו יש ב' מיני נשמות שיש נשמות יראים ושלמיים כמו עולה תמימה. ואע"פ אינם יכולים ללמד זולתם תורת ה'. ויש נשמות בעלי תורה ואינם שלימים בתכלית כ"כ בלי שום דופי כמו נשמות הנ"ל. והיינו שהיראים ותמימים נלקח נשמתם מעלמא דאתכסיא וע"כ אינם פרנסי הדור לפי שהם מעלמא דאתכסיא בבחי' הסתר והעלם והוא המשומר ממגע וכו' ומ"מ אינם בעלי תורה כ"כ להיותם רק בחי' חיצונית עליון. ובעלי תורה הם מבחי' פנימית רק שהם מבחי' פנימית תחתון עלמא דאתגליא לכן הם בהתגלות ללמד כו'. ועד"ו הוא ענין שמונה נסיכי אדם ששרשם משמונה תקונים הראשונים שבי"ג ת"ד דא"א שהם בחי' מקיפים. כי תקון לאלפים הוא בחי' א"י"פ כי לאלפים היינו חכמה אאלפך כינה שא"י יונקים מב' מלות דא"א וניקה זו היא כו' א"י"פ הוא כמו בחי' רועים ישראל מפרנסים כו' אכלו ריעים או"א כו' והו נוצר חסד לאלפים. ולכן האל"ף תמונתו יו"ד למעלה ויו"ד למטה וי"ו כאמצע. כי ההמשכה בפנימית צ"ל ע"י צמצום כו'. אבל ח' מלות הראשונים שקודם בחי' לאלפים הם בחי' מקיפים ומשם שרש ח' נס"א והרי הם למעלה ממקור בחי' הרועים ששרשם מבחי' ח"י"ב שהם בחי' לאלפים הנ"ל. אך מ"מ הרועים הם מבחי' פנימית והנס"א מבחי' חיצונית רק שהם חיצוניות עליון כו'. ובחכמה שטמא כל השמנים שבהיכל שהוא בחי' הפגם המגיע בחו"ב ע"כ הוצרכו לתקן ע"י מקיפים דוקא שלמעלה משרש החכמה. ובסכות ממשכים ג"כ י"ג ת"ד וזהו ענין י"ג פרים כו'. רק בסככות ננענים ע"י ממילא הע' שרים כו' משא"כ בחנוכה כו' וכנ"ל. וע"י נחלקו ב"ש ובי"ה בענין הדלקת נ"ח וכמ"ש. עוד יש פי' בענין ז' רועים וח' נס"א כי בז"ח ה' שבירה ובינה רמקיעא תמינאה נקי עלמא דחירו יין המשומר. והנה ז' רועים ונסיכים מו"ת ושמונה דחירו יין רמקיעא תמינאה לכן הם מועילים יותר לדחות בחי' אשור. ועמ"ש ע"פ למנצח על השמינית כו':

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. הנה מ"א נראה אור יש בו ב' פירושים. הא' הוא כפשוטו שהוא נראה ומתגלה. והב' לשון רבים מדברים בעדם כלומר אנתנו נראה את האור. ולהבין זה גם להבין מהו כי עמך מקור חיים ולא כתיב כי אתה.